

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวิธีในการดำเนินงานวิจัยดังนี้

3.1 วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi- interview Structured) เป็นเครื่องมือ และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งได้แก่ 1) งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี และ 2) งานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย โดยเน้นศึกษาในเรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ ศักยภาพในการดึงดูดใจในด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านการให้บริการ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านสถานที่ในการจัดงาน ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

3.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และสถานที่ทำการวิจัย

3.2.1 ประชากร

การวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ศึกษาประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่

ประชากรกลุ่มที่ 1 หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดการจัดรูปแบบกิจกรรมในงานประเพณี ทั้งที่มาจากภาครัฐและเอกชน ทั้ง 2 พื้นที่ ได้แก่ งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และงานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย

ประชากรกลุ่มที่ 2 หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มาเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีที่จัดขึ้นทั้ง 2 พื้นที่ ได้แก่ งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และงานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 หมายถึง กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มข้าราชการผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดการจัดรูปแบบกิจกรรมในงานประเพณี และ กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ได้แก่ กลุ่มผู้ทำงาน ผู้ให้บริการและผู้ค้าขายสินค้าที่ระลึก ผู้แทนชมรม / กลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม / ผู้ประกอบการทั้งที่มาจากภาครัฐและเอกชน จำนวน 20 คน ทั้ง 2 พื้นที่ พื้นที่ละ 10 คน

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 หมายถึง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีที่จัดขึ้น จำนวน 327 คน ได้แก่ งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 160 คน และงานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จำนวน 167 คน

3.2.3 สถานที่เก็บข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดสถานที่ทำวิจัย 1) งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และ 2) งานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 ชุด ได้แก่

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi structured interview) โดยพัฒนาจากการการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ตำแหน่งงาน และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

ส่วนที่ 2 มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วยศักยภาพในการดึงดูดใจในด้านการท่องเที่ยว จำนวน 10 ข้อ ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 ข้อ การบริหารจัดการ จำนวน 8 ข้อ

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสำรวจชนิดมีโครงสร้าง โดยพัฒนาจากพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน และภูมิลำเนา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 15 ข้อ โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่เดินทางมา แหล่งรับรู้ข้อมูล ยานพาหนะ ค่าใช้จ่าย จุดประสงค์ของการท่องเที่ยว เหตุผลของการท่องเที่ยว ผู้ร่วมเดินทาง สถานที่ใกล้เคียงที่เดินทางไปท่องเที่ยว กิจกรรมที่เข้าร่วม ภายในงาน กิจกรรมนันทนาการที่ทำระหว่างท่องเที่ยว วันที่ท่องเที่ยว ระยะเวลาในการร่วมงาน การพักค้างคืนของนักท่องเที่ยว การกลับมาท่องเที่ยว และการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้อื่น

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 52 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการให้บริการจำนวน 7 ข้อ ด้านค่าใช้จ่ายจำนวน 6 ข้อ ด้านสถานที่ในการจัดงานจำนวน 12 ข้อ ด้านการส่งเสริมการตลาดจำนวน 7 ข้อ ด้านบุคลากรจำนวน 6 ข้อ ด้านกระบวนการให้บริการจำนวน 9 ข้อ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพจำนวน 5 ข้อ

3.4 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการดำเนินงาน อีกทั้งได้ทำการศึกษา และขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนด กรอบแนวคิด และการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประยุกต์จาก การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (2549)

2. จัดทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาถึงเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3. นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเสนอผู้เชี่ยวชาญผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรัชญา มณีเนตร อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธวัชชัย ทีฆชุนหเถียร อาจารย์สำนักวิชา เทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้อง ของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

- 5.1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try-out) กับ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และงานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยที่เป็นประชากรไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5.2 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งความต้องการของนักท่องเที่ยวนั้น ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.314-0.907 (ตาราง 3 ภาคผนวก ข) ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งความต้องการนักท่องเที่ยวมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.814-0.915 (ตาราง 3 ภาคผนวก ข) ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (20 ชุด) และแบบสอบถามจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (327 ชุด)

2. ขอหนังสือจากสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยแนบพร้อมกับแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง 2 พื้นที่ คือ งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง 10 คน ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี เทศบาลนครอุบลราชธานี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี หน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอุบลราชธานี รวมถึงสถาบันการศึกษา และงานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานเลย กลุ่มตัวอย่าง 10 คน ได้แก่ หน่วยงานสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอด่านซ้าย หน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่น หน่วยงานกรมการพัฒนาชุมชน และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยอำเภอด่านซ้ายรวมถึงผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการ เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการสัมภาษณ์

3. ดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 160 คน ในวันที่ 1-3 สิงหาคม 2555 และงานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จำนวน 167 คน ในวันที่ 22-24 มิถุนายน 2555

4. ดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือ ในการสัมภาษณ์หน่วยงานของของภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดงานทั้ง 2 พื้นที่ คือ งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 7 คน วันพฤหัสบดี ที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2555 เวลา 09.30 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมสภาเทศบาลนครอุบลราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี (ตารางที่ 1 ภาคผนวก ก) นอกจากนี้ทางผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์หน่วยงานหน่วยงานที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยภายในวัน และเวลาที่กำหนด ที่

เหลือผ่านทางโทรศัพท์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและครบถ้วน และงานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จำนวน 10 คน วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 เวลา 13.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย (ตารางที่ 2 ภาคผนวก ก)

5. ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม

6. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของงานประเพณีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากแบบสัมภาษณ์ โดยการนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และ งานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และ งานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย และสรุปผลการดำเนินงานโดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถามดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99-100)

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแปลความหมายค่าเฉลี่ยจากจุดกึ่งกลาง (Mid-point Average) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99-100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี และ งานประเพณีบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย กับเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มี 2 กลุ่ม (Independent Sample t-test) ด้วยการวิเคราะห์ t-test และใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : One-Way ANOVA)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค (Item-total Correlation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

3.1 t-test

3.2 F-test (One-way ANOVA)